

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. IV. An Dignitas Suprema Spiritualis, Et Vicariatus Christi Præferendus
Dignitatibus Mere Temporalibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](#)

Dices: Si Pontifex ita definit infallibiliter, ergo etiam si temere definiat sine concilio, erit credendum? sed memento suppositum negari, quod scilicet DEUS in hoc decretorum ordine possit permettere, ut temere definiat, qui enim promisit finem, debet curare ut & media adhibeantur. Deinde certum est, adhibendam esse aliquam diligentiam & consultationem cum viris doctis, quia in re tanti momenti procedendum modo humano & prudenti, & sicut Deus confirmans hominem in gratia, non aufert ab eo obligationem diligentis observacionis periculorum peccandi, ita ob promissam infallibilitatem non au-

fert à Pontifice obligationem diligentis inquisitionis. Sed si ultius

Rogas, quid si ergo non adhibeat inquisitionem, sicuti omissione diligentis inquisitionis facile accidere posset? ad hoc tibi respondeo, adhuc esse infallibilem, quia infallibilitas non oritur ex diligentia Pontificis, sed à Deo vi promissionum, unde Deus semper assistit ad unum è duabus, vel ne omittatur debita deliberatio, vel ne erret, si absque deliberatione definiat; sic Joannes XXII. cum statuisset definire, quod animæ Beatorum ante diem judicii Deum non viderent, repentina casu mortuus est.

§. IV.

AN DIGNITAS SUPREMA SPIRITALIS, ET VICARIATUS CHRISTI SIT PRÆFERENDUS DIGNITATIBUS MERE TEMPORALIBUS?

SUMMARIA.

1. Quid sit Majestas?
2. Pontifex habet Majestatem Ecclesiasticam.
3. In Pontificem committitur crimen lese Majestatis.
4. An Pontifex habet Majestatem politican in suo Territorio.
5. Impugnatur jurisdictio politica S. Pontificis.
6. Respondetur ad argumenta contraria.
7. Quid sentendum de donatione Constantini.
8. An utile sit Pontificem fulgere Majestate etiam politica?
9. An Pontifex habeat precedentiam præ reliquis Principibus?
10. Ponuntur argumenta contraria.
11. Pontifex est supra reliquos

- Principes quoad jurisdictionem Ecclesiasticam.
12. Recensentur argumenta adversariorum.
13. An Imperator possit deponere Pontificem?
14. An à Pontifice possit appellari ad Imperatorem & Reges?
15. An summa jurisdictio Ecclesiastica unquam fuerit penes Imperatores & Reges?
16. Refertur transactione inter Calixtum II. & Henricum V. ac explicatur.
17. In Exordio Ecclesie penes quem fuerit facultas eligendi Episcopos?
18. An S. Pontifex habeat etiam aliquam jurisdictionem politican saltem indirectam & extraordi-

na-

nariam in principes christianos? 19. Po-
nuntur objectiones. 20. An Pontifex
transtulerit Imperium Romanum. à Gra-
cis in Germanos. 21. Quis fuerit primus
Imperat. Imperii Romano-Germanici?
22. Quid acquisiverit Carolus Magnus
per translationem Imperii. 23. An sum-
mus Pontifex habeat jus eligendi Roma-
norum Imperatorem? 24. Quando
Imperium Romanum caperit esse ele-
gitivum? 25. An aliquo casu jus e-
ligendi Imperatorem devolvatur ad
Papam? 26. An electus Imperator

debeat confirmari à S. Pontifice? 27. Po-
nitur secunda sententia. 28. Quotuplex
sit corona & coronatio Imperatoris?
29. An summus Pontifex habeat jus
coronandi Imperatorem? 30. An
hoc jus sit contraria consuetudine
& prescriptione extinctum? 31. An
summus Pontifex posse creare Reges
& territoria erigere in regna? 32. An
Papa creare posse Principes, Mar-
chiones, Comites, Nobiles, Equites?
ubi recensentur ordines Equestris à
Pontifice creati.

Quæstio hæc, an Pontifex sit su-
pra Principes? dupliciter accipi
potest: 1. An sit superior quoad
dignitatem. 2. quoad jurisdictionem
eamque vel spiritualem vel
temporalem.

Quæstiones I. An summus Pontifex ha-
beat Majestatem?

I Majestatis vocabulum summi pot-
est vel pro summa dignitate, re-
verentia atque autoritate, nemini
ne in Ecclesia existente, qui sum-
num Pontificem non recognoscet
pro Ecclesiæ capite, vel pro sum-
ma potestate, quæ à nemine de-
pendet, & cohiberi non potest, &
hoc sensu Majestas sive Jus Majes-
taticum à variis objectis varia ac-
cipit nomina verb. gr. quando Ma-
jestas leges fert, dicitur hoc Jus,
Jus ferendi leges. Scilicet potestas
Leges universales condendi est po-
testas majestatica sive Majestas.
Quando Majestas politica tributa
imponit: dicitur hæc Majestas *Jus*
tributa imponendi, sive, quod in

idem recidit, vox Majestatis vel de-
notat summum sub Deo Imperium
vel designat dignitatem à summo
Imperio promanantem. Vitriarius
Lib. 1. tit. 4. §. 9. litt. A. igitur ad
quæstionem

Resp. Affirmativè. Ratio: ei com-
petit Majestatica dignitas sive Ma-
jestas, cui competit summum sub
Deo Imperium, atqui ex dictis
competit Pontifici summum sub
Deo (saitem Ecclesiasticum) Impe-
rium, cum sit caput Ecclesiæ, su-
pra concilium, ex dd. ergo

Ratio 2. In concilio Romano an-
no 324. Constantinus Magnus agno-
vit: *Romanum Pontificem omnium*
mortalium judicem, à nemine judica-
ri posse, neque à Clero, neque à Regi-
bus, neque à populo.

In Concilio Constantinopolitano
anno 680. Constantinus Pagonatus
in Epistola ad Agathonem Papam
scribit: *Sanctissimo & Beatisimo Archi-
Episcopo antique nostræ Rome & uni-
versali Papa*. Atqui is, qui habet
F supre-

supremum Imperium, qui est universale caput, is etiam fulget Majestate. Ergo. Sic etiam in Pontificem committitur crimen læse Majestatis, prout declaratur à Pio II. *in constit. que incipit execrabilis, edita anno 1459. 15. Calend Februarii.*

4 Quæres 2. *An summus Princeps Ecclesie habeat Majestatem non tantum ut Ecclesiasticus, sed etiam ut Princeps politicus?*

An summus Pontifex habeat Majestatem ut Princeps politicus, intelligi potest 1. an habeat summum Imperium, & quidem universale, de quo statim infra.

2. An habeat summum & independens Imperium saltem in suo territorio, adeoque & ut Princeps politicus & respectu sui territorii habeat Majestatem? Litem summo Pontifici hic movent plurimi conjurato agmine, omnemque ei secularis jurisdictionem adimere presumunt; arguunt illi cum Ein-fidel. *tract. de regal. c. 1. num. 35.*

5 contra Pontificem 1. quod regnum ipsius sicut Christi non sit de hoc mundo, ac Vicarius non gaudeat ampliori potestate quam Principaliis, neque alia vivendi ratio debeat esse familiaris Papæ, præter illam, quam Petrus & Apostoli rerum temporalium affluxu destituti tenebant.

2. *Quod jurisdictionis secularis & suprema, si quæ esset Pontifici, ab aliquo supremorum Principium debuisse fuisse collata, & fortè à Constantino Magno, verum ut scribit*

Daniel Otto *Juris publ. c. 4. pag. 82.* donatio, quæ Constantino tribuitur, falsa, fictitia, commentitia, atque ementita est; quia eandem aliter Leo IX. *in Epist. 3. ad Michael.* aliter Melchiades *in c. futuram. cauf. 12. quest. 5.* Aliter Nicolaus III. *in c. fundamenta de Elect.* in 6. & alii aliter proponunt, ita ut vel hoc nomine ob diversas & sibi mutuo repugnantes formulas donatio illa merito suspecta sit, *arg. l. C. de fide instrum.* 2. quia nullibi in toto jure civili hujus donationis fit mentio, quæ certe tanquam notabilis, specialiter notari debuisset. 3. Probat authores, quotquot de rebus gestis Constantini scripserunt, hujus donationis ne verbulo faciunt mentionem &c. 4. Quia Sylvester mortuus est anno 330. atqui dicitur hanc donationem factam esse eo anno, quo est baptizatus, nimirum 337. facta igitur erit Sylvestro septimo anno postquam jam mortuus erat. 5. Quia Constantinus filiis suis tribus Imperii corpus divisit, ac Constantinus occidentalium partium, Constantius orientalium, Constans interjectarum est Princeps constitutus.

3. Quod præscriptio temporis immemorialis, quæ firmitatem jurisdictioni tribuere posset, nequeat confundere sine bona fide, Pontifices vero in usu jurisdictionis bonam fidem nunquam habuerunt. Ideoque in hos (ut scribit Swederus *Introduct. ad Jus publ. part. gener. c. 4. n. 40.*) Imperator noster perpetuam

tuam manus interjectionem, non secus ac Dominus in servum Barbarum Philippum habeat. Verum summo Principi Ecclesiastico jurisdictionem sacerularem, ac supremam quidem constare in patrimonio Petri, seu terris ipsi temporaliiter subjectis DD. Catholici pro indubitata veritate supponunt potius, quam probatu necessarium censem, cum Covarruv. lib. 4. var resol. c. 16. n. 7. vers. 2. Molina de J. & J. Tract. 1. disp. 29 n. 9. P. Engel ad Tit. de M. & O. n. 11. & seqq. D. de Basüs in Disp. de jurisd. th. 41. n. 2.

Prob. 2. ex c. cum adversum 6. & seqq. disp. 96. c. 7. §. denique. de appell. c. 31. qui filii sint legitimi c. 7. de Electione. in 6 ibi: Ne autem ipsa Mater Ecclesia in congregazione & pasturâ fidelium temporalibus careret auxiliis, quin potius ipsis adjuta, spiritualibus proficeret incrementis, non absque miraculo factum esse concipitur, ut occasionaliter Constantini Monarchæ à Deo provisa, sed curata baptismalibus fomentis inservitas quandam quasi adjiceret ipsi Ecclesie firmitatem, quia quarto die Baptismatis unà cum omnibus Satrapis & universo Senatu optimatibus etiam & cuncto populo in persona B. Sylvestri sibi Romanam concedendo urbem relinquens, ab eo & successoribus ejus per pragmatum constitutum disponendam esse, decernens NB. in ipsa urbe utriusque potestatis Monarchiam Romanis Pontificibus declararet &c. Et ratio est, quia ut argumentatur dominicus Sotus de J. & J. lib. 10. quest. 4. art. 5. potentia temporalis ac divitiae, licet non

fuisserent Ecclesiæ necessariae, si omnes Episcopi, Prälati & Sacerdotes exemplo SS. Petri, Augustini, Martini, Nicolai benevolentiam ac reverentiam populi vita sanctimonia demererit potuissent, quia tamen in tanto numero hoc sperari non poterat, ideo Ecclesiæ alio modo consulendum erat, idque etiam, ut existimatio ejus cresceret apud homines, quorum cognitio, uti à sensibus incipit, ita magis estimat Ecclesiam splendore rerum externarum fulgentem; Positis vero & concessis bonis temporalibus, longè maxime condecebat, ut Pontifex jurisdictionem supremam sacerularem habeat, tum ut Ecclesiastica Majestas ex consortio Imperii politici incrementum quodam sumeret, tum ne vilesceret persona Pontificis, si Principibus sacerularibus in judicio ratione temporalium sublimitatem suam inclinare deberet, tum quia magis certior ac magis perpetua erat speranda possessio bonorum, quorum omnis jurisdictione ad Ecclesiam pertinet. quod ipsum Nicolaus III. in cit. c. fundamenta, consideravit, non iuslum, asserens, ut, ubi sacerdotii principatum & Christianæ Religionis Caput cœlestis Imperator instituit, illic Imperator terrenus habeat potestatem, quin magis ipsa Petri Sedes in Romano jam proprio solio collocata, libertate plena in suis agendis per omnia potiretur, nec ulli subesset homini, quæ ore divino cunctis dignoscitur esse prælata.

F 2

Ad

6 Ad 1. Resp. quod Christus Dominus jurisdictionem temporalem habuerit, præter varia scripturæ loca, manifeste docet c. 9. Isaie, ubi de Christo vaticinatur Propheta: *Fætus est Principatus super humerum ejus, vocabitur nomen ejus admirabilis Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis, multiplicabitur ejus Imperium, & pacis non erit finis, super solium David & super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in judicio & justitia, à modo & usque in sempiternum.* Late Molina de J. & I. disp. 28. à n. 12. Quod autem jurisdictione hæc fuis non fuerit, non facit, quasi nequeat Pontifex, cum ad divinam virtutem apertius demonstrandam, noluerit Ecclesiam humano modo & medio in primis quasi incunabulis instruere & exstruere, quæ ipsa tamen virtus ex hoc enuit clarius, quod Ecclesia tam tenuibus initius cæpta, tantâ & tam crebrâ tyrannide impugnata, in tantum excreverit, ut velut medullam humanæ potestatis, scilicet Romanæ & Provincias illuc pertinentes, possideret, etiam portis inferi non prævalentibus, & verè impletum sit illud *Iaix c. 61. v. 6.* *Vos sacerdotes Domini vocabimini Ministri Dei nostri dicitur vobis, fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum (sancta gloria & gloriofa sanctitate) superbietis.*

7 Ad 2. de donatione Constantini ipse Daniel Otto negare non potest, quod ea à plurimis viris sanctitate

& doctrinâ conspicuis, historiarum laude celeberrimis defendatur, cum ipsem cit. loc. sat multos adducat, & plures alios referat Covaruvias, Waizeneger, Engel supra citat. habetque hæc donatio fundatum in Jure Canonico, in C. Constantinus 13. disq. 96. c. futuram Ecclesiastim 15. caus. 12. quæst. 1. c. fundamenta Ecclesiastarum. 17. de Electione in 6. De hac donatione d. c. Constantinus 13. inter cetera sic habet:

Utile judicavimus una cum Satrapis nostris & universo Senatu, optimis que meis, & cuncto populo Romanae glorie Imperio subjacenti, ut sicut B. Petrus in terris Vicarius filii Dei esse videtur constitutus, ita & Pontifices, qui ipsius Principis Apostolorum gerunt vices, Principatus potestatem, amplius, quam terrena Imperialis nostra serenitatis mansuetudo habere videtur, concessam à nobis nostroque Imperio obtineant, eligentes nobis ipsum Principem Apostolorum & ejus Vicarios firmos esse apud Deum Patronos. Et sicut nostram terrenam Imperialem potentiam, sic ejus sacro-sanctam Romanam Ecclesiam decrevimus veneranter honorari, & amplius, quam nostrum Imperium, & terrenum thronum, Sedem sanctissimam Beati Petri gloriösè exaltari. Tribuentes ei potestatem & gloriæ dignitatem, atque vigorem & honoriscentiam NB. Imperialem; atque decerpentes sancimus, ut Principatum teneat tam super quatuor præcipuas Sedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, Constantinopolitanam, quam & super omnes in universo orbe terrarum Ecclesiæ Dei;

¶

¶ Pontifex , qui pro tempore ipsius sacrosancte Ecclesie Romane existet, cel-
sior ¶ Princeps cunctis sacerdotibus to-
tius mundi existat, ¶ ejus judicio quæ-
que ad cultum Dei , vel Christianorum
stabilitatem , procuranda fuerint, dispo-
nuntur. ¶ infra. Unde ut Pontifi-
calis apex non vilescat , sed magis ,
quam terreni Imperii dignitas , gloria
¶ potentia decoretur, ecce tam palarium
nostrum , ut predictum est , NB. quam
Romanam urbem & omnes Italicis seu oc-
cidentalium Regionum provincias , loca
& civitates prefato Beatisimo Pontifici
nostro Sylvestro universaliter Pape contra-
dimus arque relinquimus , & ab eo &
a successoribus ejus per hanc rivationem
nostram & pragmaticum constitutum de-
cernimus disponenda , atque juri sancte
Romane Ecclesie concedimus perman-
sura ; Unde congruum perspeximus , no-
strum Imperium & Regni potestatem in
orientalibus transferri Regionibus , & in
Bizantina Provinciae optimo loco , nomi-
ni nostro civitatem edificari , & nostrum
illuc constitui Imperium , quoniam ubi
Principatus sacerdotum & religionis ca-
put ab Imperatore cœlesti constitutum est,
justum non est , ut illuc Imperator ter-
renus habeat potestatem.

Quin et si à Constantino re ipsa
facta non fuisset hæc donatio ,
factam tamen ab alio evidenter
docet historia , ex quâ liquet ,
Ecclesie Romanae jam ante tempo-
ra Pipini & Caroli Magni prædia ,
urbes , oppida , quoad temporalia
paruisse , eaque de causa Pipinum
& Carolum ad retinenda à Longo-
bardis & aliis ablata , evocatos , non

tantum reddidisse , quod ablatum
erat , sed adjecisse , quæ fortè nec
dum erant in pleno Ecclesiæ Ro-
manæ dominio , hæcque sic redi-
ta , adjecta vel donata à subsequen-
tibus Imperatoribus fuisse confir-
mata. C. Ego Ludovicus . 30. dist. 63.
ibi : Ego Ludovicus Imperator Augustus ,
statuo & concedo per hoc paclum con-
firmations nostre tibi Beato Petro Prin-
cipi Apostolorum & per te Vicario tuo
Domino Paschali summo Pontifici &
& universali Pape & successoribus ejus
in perpetuum , sicut à predecessoribus
nostris usque nunc in vestra potestate &
ditione tenuistis & dispositis Romanam
Civitatem cum Ducatu suo & sub-
urbanis , atque vicibus omnibus & ter-
ritoriis ejus montanis & maritimis lit-
toribus & portibus seu cunctis Civitatibus
Castellis , oppidis , ac villis in Thuscia
partibus. Item Clement. un. de jure-
jur. Cardinalis Sfondrati regal. sa-
cerdot. lib. 1. §. 5. sub n. 4. pag. 177.
pag. 179. & sub n. 12. pag. 200. Simi-
liter non refert , quod scriptores
rerum à Constantino gestarum non
meminerint hujus donationis ,
sufficit enim , quod meminerint
alii & illi non negaverint , quia
nemo tam peregrinus est in jure ,
qui nesciat in antiquis ipsam trans-
acti temporis intercedentem loco
probationis cedere. Besoldus part. 3.
consil. 93. n. 50. & seqq. consil. 104.
n. 2. & seqq. & fortassis memorati
scriptores de donatione ideo silue-
runt , vel quia ejus notitia tam erat
publica , ut mentione haud egeret ,
vel quia ad effectum non statim

F 3

per-

pervenerat, Gentilibus, Hæreticis, Gothis & Barbaris continuo in Italiam graffantibus.

Præterea ut notat Waizenegger *dissert. de Imperat. & Imp. c. 3. n. 39.* historiæ veritati aduersatur, quod anno 337. Constantinus fuerit baptizatus, ut enim Baronius ad annum Christi 324. contra Eusebium hominem Arianum & alios eruditè disputat, & ostendit, Constantinus eodem anno 324. lustrali lymphâ Romæ fuit expiatus à B. Sylvestro.

De Testamento Constantini authenticè non constare ait D. Ludovicus Engel. *de Major. & obed. n. 12. sub fine.* Imò potius & magis specificè de donatione; posito etiam, quod tale testamentum factum fuisset, adhuc incertum esset, an per id Imperator donationem semel legitimè factam revocare potuisset; addit ex Boetio Waizenegger *d. l. n. 36.* primo: potuisse Conlstantinum, potuisse ejus filios, cæterosque successores donatione jam facta dominari, quod exultimarent Imperium primarium non esse donatum. 2. Eos imperasse non ut Imperatores sed ut Vicarios & Præfides summi Pontificis. 3. Potuisse intervenire multas causas, cur successores Constantini Italix & occidenti imperaverint, vel Pontificum tolerantiam, vel Imperatorum violentiam, vel necessitatem temporum, quæ tamen non potuerint juri Ecclesiæ Romanæ quidquam derogare,

Denique, quod ad præscriptionem requiratur bona fides, verissimum est, sed male arguitur Pontifex malæ fidei possessor, qui patrimonium Divi Petri per tot sæcula ex titulis, si non veris, saltem coloratis inconcusse possedit, & ut ait D. ab Andlern. *in Jurisprud. publ. c. 1. tit. 5. pr. sub n. 12.* Ecquid de Donatione Constantini anā & externo splendore opulentiaque contra Pontificem invi- diose disputatur? Si possessio immemoria- lis jus possessoris demonstrat, onus fex cau- sam evicit, nec contra illum, sed con- tra Ecclesiam & honorem Dei, cui hec omnia sacra, instruitur hec pugnat. Si urgeant & dicant, quod Imperator non potuerit donare Territorium Romanum Pontifici. Resp. Negando, cum Imperium orientale fuerit vera Monarchia, ubi populus omnem suam potestatem in Principem transtulit *l. i. ff. de Constit. Princip.* & Imperator fuerit Supremus terrarum sui Imperii Do- minus, adeoque potuerit etiam de re sua pro arbitrio disponere, prout adversarii concedere debent qui Testamentum Constantini af- ferunt & propugnant. Neque tunc fuerunt tales Imperii Principes, quorum consilio & consensu Imperator fuisset alligatus, sed tantum administratores & præfides provincialium, imò ut nihil deesse vide- retur, Constantinus hanc donationem fecit, cum omnibus Satrapis, & universo Senatu optimatibusque suis, & cuncto populo Romano, qui omnes eam donationem utilem judi-

judicarunt, d. c. Constant. 13. De-
mum hodierni Imperatores Ger-
mani non tantum haec tenus, saltem
plerique de hac donatione con-
questi non sunt, sed insuper ean-
dem verbis & factis abunde confir-
marunt. ex dd. Summus Pontifex
habet Majestatem in totum mun-
dum, tum politicam in patrimoni-
um Petri. Nunc ulterius

8 Quæres 3. An utile sit, Pontificem
habere Majestatem politicam & tem-
poralem?

Resp. Affirmative, ut satis col-
ligitur ex c. Constantinus. 13. d. can. 15.
caus. 12. q. 1. audi Joannem Leuch-
tium Tract. Academ. de jurisd. dissert.
de Imperat. & famil. origine. mutat &c.
Tit. de Stabilitate sanctissimæ Sedis
Pontificis fol. 247. ubi ait: & certè
Papatus Majoritas armata utilissima
est Christianis Principibus domina-
tione temperatis, quoniam ipsorum
discrepantias æquat, arbiter est
pacis, bellique justi, & arma ex-
ercent pro illis, qui injuriam patiun-
tur, nec patitur quempiam alias
Christiani Regnum invadere, con-
jungit eos contra hostes fidei, se-
paratque ab hostium fœdere & per
cruciatus & indulgentias & excom-
municationes pro bonis & contra
malos Regnatores Christianam
Rempublicam gerit tueturque,
absque ipso jam anihilatus esset
Christianismus, humanitatis ac po-
litice loquendo (si quis historias
considerat) sape quoque principes
minores à potentioribus jam de-
vorati essent, veruntamen Princeps

nullus vivens sub religione habente
summum Sacerdotem armatum
cum superioritate super illum, pot-
est propriam ambitionem prorsus
effrænare.

Quæres 4. An S. Pontifex, Vica-9
rius Christi habeat præcedentiam pre
quovis Principe seculari?

Resp. Affirmative & prob. 1. ex c.
duo sunt. 10. dist. 96. ubi Gelasius
Papa Imperatori Anastasio ita
scribit: Duo sunt, quippe Imperator
Auguste, quibus principaliter mundus
regitur, auctoritas (NB. quæ primo
ponitur) sacra Pontificum & Regalis
potestas, in quibus ut tanto gravius pon-
dus est sacerdotum, quanto etiam pro
ipsis regibus hominum in divino sunt
reddituri examen rationem, & post
pauca, nisi itaque inter haec te ex illorum
dependere iudicio, non illos ad tuam
redigi posse voluerat &c. & infra,
quod aurum non jam pretiosius sit
plumbo, quam regia potestate sit NB.
aliorum dignitas sacerdotalis. Hoc mo-
do, circa principium sui pastoralis
scribens: Honor fratres & sublimitas
Episcopalis nullis poterit comparationibus
adæquare. Si Regum fulgori compares
& Principum Diademati, longè erit
inferius, quam si plumbi metallum ad
auri fulgorem compares, quippe cum
videas Regum colla & Principum sub-
mitti genibus sacerdotum, & osculatâ
eorum dexterâ orationibus eorum credat
se communiri.

Prob. 2. Ex c. 6. de Major. & obed.
circa med. ibi: Præterea nosse debueras,
quod fecit Deus duo magna luminaria
in firmamento cœli, luminare majus,

ut præcesset diei, luminare minus, ut præcesset nocti, utrumque magnum, sed alterum majus, ad firmamentum igitur cœli, hoc est universalis Ecclesiæ fecit Deus duo magna luminaria, id est, duas instituit dignitates, quæ sunt Pontificalis authoritas & Regalis potestas, sed illa, quæ præcesset diebus, id est spiritualibus, major est, quæ vero carnalibus, minor, ut quanta est inter solem & lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur.

Prob. 3. Ex C. Constantinus. 13. dist. 96. ubi Imperator Constantinus ait: *Et sicut nostram terrenam Imperiam potentiam sic ejus sacrosanctam Romanam Ecclesiam decrevimus, veneranter honorari, & NB. amplius, quam nostrum Imperium & terrenum iheronum, sedem sacrissimam Beati gloriose exaltari. Tribuentes ei potestatem & gloriae dignitatem atque vigorem & honorificentiam Imperialem.* Et infra, quia super coronam clericatus, quam gerit ad gloriam Beati Petri, omnino ipsi ex auro non est passus, uti corona, nos Phrygium candido nitore splendidum resurrectionem dominicam designans, ejus sacratissimo vertici manibus nostris imposuimus, & tenentes NB. frenum equi ipsius pro reverentia beati Petri stratoris officium illi exhibuimus.

Prob. 4. Ille præferendus est in dignitate, qui digniori officio præcessit, at Pontifex sumus digniori fungitur officio quam Imperator, euidem Imperator vices sustinet & personam puri hominis, è contra S. Pontifex vices Dei agit. c. quanto de translat. Episc. ibi: *Qui non puri hominis sed veri*

Dei vicem gerit in terris. Sic etiam Papa dicitur habere cœlestis arbitrium l. r. in fin. C. de SS. Eccles. Sic etiam, quando in quodam instrumento exprimitur Pontifex & Imperator, nomen Pontificis ponitur primo loco, 2do autem nomen Imperatoris, quemadmodum in promotione Doctorum pronunciat Promotor: Ego auctoritate Pontificia & Cesarea.

Denique hanc prærogativam semper agnoverunt Imperatores: sic Pontifex Imperatori & Regibus scribit: *Dilectis Filiis. vide l. 8. C. de SS. Trinitate. & litteras Clementis XI. ad Augustissimum Imperatorem Josephum I. de dato 2. Junii anno 1708. quarum inscriptio erat: Charissimo in Christo NB. filio Josepho, Hungarie & Bohemia Regi, in Romanorum Imperatorem electo: Quod semper acceptarunt, adeoque in Pontifice semper agnoverunt prærogativam patris supra filios; quemadmodum vero pater est supra filium, sic consequenter agnoscent Imperatores & Reges Pontificem esse supra se.*

2. Justinus I. procidit ad genua Joannis I. idem fecit Justinianus II. qui prope NB. Nicodemiam procidit ad pedes Papæ Constantini, primusque ejus pedes exosculatus, Ludovicus pius Imperator Caroli magni filius tria vice procidit ad genua Stephani V.

Objicies cum Vitriario *Jur. publ. 10 lib. 1. tit. 4. Papa Imperatori assurgit.*

2. Ejus levam in solennibus ceremoniis

moniis claudit. 3. Adhuc Romæ habet Palatum suum, in quo alit designatorem, ita, ut si veniat Romam, ipso jure se illuc conferat, & Papam vel in montem *di Cavallo* vel in castrum *di S. Angelo* secedere jubeat. 4. Si moriatur Papa, ejus successor confirmationem privilegiorum & donationum à Cæsaribus factarum petere tenetur, in concilio cæsareo secretiori.

Resp. ad 1. N. quod Pontifex Imperatori assurgat, & quod 2. ejus levam in solennibus ceremoniis claudat, sic contrarium probatur 1. ex eo, quod si præsentes sint Imperator & Rex Galliæ, Imperator in solennibus ceremoniis agat Diaconum à dextris Pontificis, Rex Galliæ verò Subdiaconum à sinistris Pontificis. 2. Sic dum Alexander III. anno 1162 in Gallia pacem componere intenderet inter Ludovicum Galliæ & Henricum Britanniæ Reges, hi duo potentissimi Reges comitati sunt pedibus ex utraque latere equitantis Pontificis, tamdiu tenentes frænum equi, usque dum Alexander ad destinatum diversorum pervenisset, & equo descendisset. vide *Romam gloriof.* P. Christoph. Ott, *ad annum 1162. fol. 325.* Sic 3. Fridericus Imperator ab Alexander hoc III. excommunicatus, diu quidem contumax, tandem anno 1177. Venetas se contulit, & ibidem à præfato Alexandro die 24. Julii in Ecclesia S. Marci humerter exceptus, & postquam pedes

Pontificis, post hæc ut filius manus Pontificis exosculatus fuisset, omnemque Pontifici obedientiam spopondisset, ab excommunicacione absolvitus fuit. certè, qui osculatur & procidit ad pedes alterius non prætendit dexteram ejus, ad cujus pedes procidit, multò minus, ut is procidenti assurgat. Vide *Romam gloriof. loc. cit. fol. 326.* ubi author ait: *fol. 331.* Antiquam fabulam esse, quod Pontifex prostratus & ad Pontificis pedes recumbentis Friderici collum pessum dederit, prout aliqui narrant & prætendunt, quod dum Pontifex ita pessum dedidit Imperatorem Fridericum, dixerit: *Super apidem & Basilicum ambulabis*, cui pergit respondisse Fridericum: *Non tibi sed Petro; Sed reposuisse Alexandrum: & Petro & mihi*, quæ omnia fictitia esse, latè probat author *Rom. gloriof. cit. loc.* ex Romualdi Archi-Episcopi Salernitani *Chronic.* usque ad annum 1178. Ex historia Anglicana Rogerii de Hovedem usque ad annum 1199.

Ad 3. quod Imperator adhuc Romæ habeat Palatum non plus probat Jurisdictionis competentis in Romanam urbem, aut ipsum Pontificem, quam Juris habeat Imperator Hagæ Comitum & in Hollandos, cum Imperatoris Legatus etiam Hagæ Comitum habeat palatum. Sed quod Imperatore Romam veniente Pontifex jubeatur recedere vel in montem *di Cavallo* vel in castrum *di S. Angelo*, Figmentum est Vitriarii, sine authoritate

G

tate

tate & ratione id afferentis. Ad 4. Quod successor defuncti Pontificis teneatur petere confirmationem privilegiorum & donationum à Cæsaribus factarum, rursus erroneè sentit Vitiarius, sed Neo-Pontifex suam electionem insinuat Imperatori ut Advocato Ecclesie, immo talis insinuatio novi Regentis etiam consueta est inter alios Principes; cur non ergo Pontifex servet hæc curialia, ut insinuet aliis Monarchis se ad Thronum Potificium esse evectum? verum de petendâ donationum confirmatione non constat, immo falsum est; quod tamen etiam si supponatur, nondum sequitur, Imperatorem dignitate esse supra Pontificem, sicut non sequitur: Donatarius est, ergo dignitate est inferior, cum etiam inferior utique superiori quid donare possit.

Quæres 5. An S. Pontifex sit supra Imperatorem & Reges quo ad Jurisdictionem spiritualem?

III. Resp. Affirmative. Ratio 1. ille qui Ecclesiæ catholicæ membrum est, ille etiam subditus est capiti summo Pontifici, sed Ecclesiæ catholicæ membra sunt utique Imperator, Reges & Principes Christiani, speciali jure ad ejus defensionem adstricti, ergo sunt subditi capiti summo Pontifici.

Ratio 2. qui sunt de ovili Christi, pastorem unum agnoscent, audiunt, reverentur; Principes autem Christiani sunt de ovili Christi tanquam pretioso sanguine Christi ex faucibus infernalibus erexit, ergo

pastorem unum, qui est summus Pontifex agnoscent, audiunt, reverentur. Ad rem dicit Bonifacius VIII. in Extravag. unam sanctam. de Major. & obedient. inter commun. Ecclesia, inquit: unius & unica, unum corpus, unum caput, non duo capita, quasi monstrum, Christus videlicet & Christi Vicarius Petrus Petrique successor, dicente Domino ipsi Petro: Pasce oves meas, & generaliter non singulariter has vel illas, per quod commississe sibi intelligitur universas. Sive ergo Graci, sive alii se dicant Petro eiusque successoribus non esse commissos, fateantur necesse est, se de ovibus Christi non esse, dicente Domino: In Joan. Unicum ovile & unum esse Pastorem.

Eadem fere ratione discurrit D. Bernardus lib. 2. de considerat. ad Eugen. c. 9. ubi expendens verba Evangelii pasce oves meas, subiungit, quas, vel illius populos civitatis aut regionis, aut certi regni oves meas inquit, cui non platum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes; nihil excipitur, ubi distinguitur nibil.

3. Concilium subest Pontifici, ergo & Reges subsunt, hi enim conciliorum decreta recipere, canones amplecti, definitiones acceptare & volunt & debent, indeque in concilio Romano anno 324. præfens Constantinus magnus agnovit Romanum Pontificem omnium mortalium judicem à nemine judicari posse, neque à Regibus, neque à populo. Pariter in concilio Nycæno PP. definierunt: Ille, qui tenet sedem Romæ, Caput est & Princeps omnium

omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos & omnes populos eorum. adde l. 7. C. de SS. Trin. ubi Justinianus sic scribit: *Ita ut nulla ex parte immutaverimus vel immutemus vel pretergessi simus eum, qui nunc Dei beneficio obtinet, Ecclesiasticum statum (quemadmodum & tua novit beatitudo) sed per omnia custodiamus constitutionem unionis SS. Ecclesiarum cum summo Papa senioris Rome, & Patriarchâ, ad quem & his similia scripsimus, neque enim sustinemus, quidquam eorum, que ad Ecclesiasticum Statum spectant, non referri etiam ad ejus beatitudinem, ut pote, quæ caput est omnium piissimorum Dei sacerdotum, & quia, quotiescumque in hisce partibus heretici repullularunt, sententiâ & reato judicio illius venerabilis sedis coerciti sunt.* adde l. 8. §. 6. eod. Denique videmus plures Imperatores fuisse excommunicatos, sic Henricus IV. excommunicatus à Gregorio VII. Henricus V. excommunicatus à Paschali II. Fridericus I. ab Alexandro III. &c.

4. In Veteri Testamento unus erat sacrorum & religionis præses, quem ipsimet Reges suspexerunt, sic Rex Joas Pontificem Jojadum reveritus ut parentem, sine concilio & præcepto illius agebat nihil.

4. Reg. 12. Quin & Seleucus Asix Rex & gentilis, Oniam Pontificem ita coluit, ut in gratiam illius magnis muniberibus templum Hierosolymitanum cumulaverit; 1. Mach. 3.

Nempe in Deut. 17. statutum erat, ut qui superbierit nolens obedire sacerdotis (summi videlicet) imperio, morte moriatur. Cur ergo Pontificem maximum in Novo Testamento non suspiciant Reges & Principes, cum ipsius Christi in terris vice fungatur? D. ab Andlern. jurisprudent. publ. lib. 1. tit. 5. part. 1. num. 10.

5. Vel errare possunt Principes terræ in causis fidei & spiritualibus vel non? si possint: certè judicè & judicio illius indigebunt, & quidem uno, hoc est Pontifice maximo, ne ex pluralitate judicum scindatur Ecclesia & fidei unitas, diversis diversas sententias proferentibus; si errare nequeant, affiras aliquid incredibile, cum enim Principibus in tanto fastigio constitutis nec potestas desit, nec cupiditas pro arbitrio imperandi, & nemo sit qui potentiam aut cupiditatem Principum aut metu aut imperio morietur, illique, qui latus Principis stipant, ad captandam benevolentia auram, plenis buccis, omnia, quæ agunt Principes, comprobare nitantur, sanè credulitatem superat, errandi periculo Principes non sub jacere, quippe quibus infallibilis Spiritus S. assistentia nunquam & nuspiciam promissa legitur. D. Francisc. Schmier. Tr. de jurisd. c. 2. sebt. 2. §. 3. n. 106.

Objicies. Cum Conrado Ein-¹² fidel de regal. c. 1. à n. 35. est contra politiæ principia, ut Principes, qui singulis imperare debent, vel uni

sub-

G 2

subjiciamus. 2. Scriptura jubet ad Rom. 13. ut omnis anima (consequenter & summus Pontifex) sublimioribus potestatibus subjecta sit. 3. Christus Matth. 27. jussit pro se & Petro Cæsari Tributum (quod est signum subjectionis) solvi.

Resp. Conradum Einsidel ostendere se meliorem Politicum, quam Christianum, si nempe Politia non ex scitis Evangelii, sed gentium placitis mensuretur, Evangelium enim docet Ecclesiam esse unam & unum ovile, caput esse unum, & unum pastorem, adeoque si Christiani Principes velint in Ecclesiâ & ovili manere, caput & pastorem unum D. Petrum & ejus in pontificatu successores, quoad ea, quæ salutem animæ spectant, vñerari debent.

Ad 2. Quod omnis anima sublimioribus potestatibus debeat esse subjecta, vel accipitur in sensu accomodo vel absoluto? si secundum ipsi quoque Principes comprehendentur ac sublimiori potestati subjici debent; si in sensu accomodo: adeoque excipiuntur summi Principes, & quia textus generalis est, etiam excipietur summus Ecclesiæ Monarcha, quam Reges sæculi. Cæterum textus hic exponitur in c. de Major. & obed.

Ad 3. Resp. Aut adversarii se ipsum jugulant, aut, quod integrum textum non citent, inhumanos se ostendunt, nam Christus ibidem ex Petro sciscitatus erat, quid tibi videtur Simon? Reges

terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis? dixit illi Jesus, ergo liberi sunt filii, ut autem non scandalizemus eos, da eis pro me. mala ergo consequentia: Christus & Petrus à tributo erant liberi, ergo subjiciebantur Cæsari. Hæc autem bona est: Christus & Petrus non tenentur solvere, quia liberi sunt, ergo subjecti non sunt.

Objies 2. cum Vitriario *juris publ.* 13 lib. 1. tit. 4. Imperatores Papas dejecerunt, novos constituerunt, sic Constantius Liberum, Justinianus Sylverium, Otto I. Joannem XII. Henricus III. Gregorium VI. proscripterunt, expulerunt, deposuerunt. Item Otto Joanni Leonem, Henricus Gregorio Clementem substituerunt, ergo Papa non est supra Imperatorem quoad jurisdictionem Ecclesiasticam, sed potius jurisdictione Ecclesiastica summa est penes Imperatorem; deponere enim Pontifices, est actus summae Jurisdictionis Ecclesiasticæ.

Reip. Sfondratî in regal. sacerdot. lib. 2. §. 20. Constantium Imperatorem Arianum eo jure Liberum in exilium relegasse, quo Nero martyres est perfectus. Reponit 2. Sylverium ad instantiam Theodoræ Augustæ, quod Antium hæresis Eutichianæ damnatum restituere nolle, in exilium actum, eâ causâ prætextâ, quod contra Imperatorem Justinianum cum Gothis colluderet, fictisque eam in rem litteris, quæ colorem adderent

rent calumniæ. Reponit 3. dubium esse , an Joannes XII. fuerit legitimus Papa , cùm eum metu & ligationibus intrusum potius toleraverit , quam elegerit Ecclesia , ideoque principio dubio non erui medium idoneum veritatis demonstrandæ. Interim Leonem Joanni surrogatum , non agnitus ab Ecclesia , sed post obitum Joannis à Clero vel Cardinalibus Benedictum V. fuisse renuntiatum.

Reponit 4. Gregorium VI. cum videret ex una parte armatum contra se Henricum Regem , eumque implacabilem , ex altera vero parte imminens Ecclesia schismæ , sponte papatu abiisse , Clementem vero II. omnium Romanorum consensu Gregorio sussecutum esse.

¹⁵ Objicies 3. Cum Maimburgo scriptore Gallico , à potifice potest appellari ad Regem velut ad Canonum protectorem , ad quem spectat providere , ne quid attinetur illis contrarium , imo & Bullas sententias Legesque Ecclesiasticas ad examen Judiciumque suum revocare , arbitrarique an aliquid Canonibus ac Gallia libertatibus adversum complectantur , ergo summus Pontifex quoad jurisdictionem Ecclesiasticam non est superior Principibus Christianis.

Resp. Cardinalis Sfondrati in *Gallia vindic. dissert. 3. §. 2. n. 3.* demus injustas esse Pontificum sententias , num ideo , quia injustæ sunt , debent majori injustitia propulsari ? quæ vero major injustitia , quam

privatam injuriam publico Ecclesiæ dedecore ac damno vindicare , eamque non alieno tantum tribunali , sed etiam minori subjicere ? si ergo Reges sua potestate abuti contingat , an ideo privatis civibus à regia sententia obtentu abusus ad Parliamentum appellare licebit ? & si quis id audeat , non in illum , tanquam lxx Majestatis reum vindicabunt ? si ergo nullius abusus praetextu appellari à Rege ad Parliamentum licet , quanto minus licebit à Pontifice ad Regem ? An deum Imperator possit constituere Pontificem & saltem hoc titulo sit superior , dicetur infra. *de elect. s. Pontificis.*

Objicies 4. cum eod. Vitriario ¹⁴ in Prolegom. *juris publ.* saltem ante Calixtum II. summa jurisdictione Ecclesiastica fuit penes Imperatorem. Ergo summus Pontifex iniuste usurpat hanc jurisdictionem. Prob. antec. Calixto II. resignavit summam hanc jurisdictionem Henricus V. postquam enim Calixtus Imperatori severius & reiterato anathemate jurisdictione Ecclesiastica interdixisset , Germania Proceres , (ut ait Vitriarius *loc. cit.*) instigasset , variisque turmis subministrasset materiam , Imperator ut erat superstiosus , totus in eo versabatur , quomodo fulmen excommunicationis extingueret , celebransque hanc ob rem comitia Herbipoli anno 1127. de consilio ordinum allegavit Romam Arnolphum Fulensem Abbatem & Brunonem

Spirensem Episcopum, ut de pace loquerentur cum papa, Pontifici grata res fuit; quo anno sequenti Lamperto Ostiensi Episcopo & Nuncio iter in Germaniam suscipiendum demandaverat, ut inita pace cum Imperatore eum à banno liberaret, & cæteros quos fulmen Vaticanum teregisset; Ostiensis Wormatiam attingens, ubi Imperator & ordines erant congregati, ad eas transactionis partes adegit, ut absolutus ab anathematibus praestito jurejurando in perpetuum sedi Romanæ cederet jus investiendi, seu constituendi Episcopos, Prælatos, Abbates. verba transactionis hæc sunt:

16 *In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Ego Henricus D. G. Romanorum Imperator Augustus, pro amore DEI & sanctæ Romane Ecclesie & Domini Pape Calixti & pro remedio anime mee, dimitto Deo & sanctis ejus Apostolis Petro & Paulo sanctaque Ecclesie omnem investituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis que vel in Regno, vel Imperio mox sunt, Canonicas fieri electionem & liberam consecrationem, possessiones & Regalia B. Petri, que à principio hujus discordie usque ad hodiernam diem sive tempore patris mei, sive etiam meo ablata sunt, que habeo, eidem S. Romana Ecclesie restituo, que autem non habeo, ut restituantur, fideliter juvabo. Possessiones etiam omnium aliarum Ecclesiastarum & Principum & omnium aliorum tam Laicorum, quam Clericorum, que in Guerra ista amissæ sunt, Consilio*

Principum vel justitia, que habeo fideliter ut reddantur, curabo, & do veram pacem Calixto, S. Romana Ecclesia & omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt, & in quibus S. Romana Ecclesia auxilium postulaverit, fideliter juvabo, & de quibus querimoniam fecerit, debitam sibi faciam justitiam. Ego Calixtus servus servorum Dei tibi dilecto filio Henrico D. G. Romanorum Imperatori Augusto concedo electiones Episcoporum & abbatum, Teutonici Regni, qui ad Regnum pertinent, in praesentia tua fieri absque ulla violentia, ut si que inter partes discordia emerserit, Metropolitani & Provincialium consilio vel iudicio seniori parti assensum & auxilium prebeas. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exceptis omnibus, que ad Romanam Ecclesiam pertinere nostuntur; & que ex his jure tibi debet, faciat. Ex aliis vero partibus Imperii, consecratus infra sex menses regalia per sceptrum à te recipiat. Dotti veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt, vel fuerunt tempore hujus discordie. Data anno millesimo centesimo vicesimo secundo, Non. Calend. Octobris. Ita ex Conrado Urspergensi refert Vitriarius loc. cit. & pergit, hac ratione jura Imperatorum, quibus ultra 300. annos gavisi fuerunt (infelix Reipublicæ fatum) uno quasi momento elisit.

Resp. Quamvis Vitriarius acerbè referat historiam, attamen quod ad ejus verba & circumstantias abstracti (abstrahendo) veram esse hanc transactionem, quâ nimis rem Henricus nominationes Episcoporum & aliorum

rum

rum Prælatorum cessit sedi Pontificia, & iis quibus alias de jure competunt, & omnia bona Ecclesiastica, quæ antea iniquè possidebat, restituerit, sedique Romanæ omnem obedientiam promiserit. Sed hinc nondum sequitur penes Imperatorem fuisse summam potestatem ecclesiasticam; Evidem aliud est penes Imperatorem esse jus nominandi, aliud demum est penes eundem esse summam jurisdictionem ecclesiasticam; ex hoc jure nominandi vel investiendi, male & ineptè arguit Vitriarius ultra 300. annos penes Imperatorem stetisse summum Imperium & potestatem ecclesiasticam, equidem Imperatores Romani habuerunt jus nominandi Prælatos ecclesiasticos.

c. Hadrianus 22. &c. seq. dist. 63. Quod diversimodè ab illis usurpatum fuit, donec (ut dictum & objectum à Vitriario) electiones Episcoporum in plenissimam libertatem assertæ, & ab omni Imperatorio consensu exemptæ, salva tamen feudorum & regalium investituræ per sceptrum faciendâ.

¹⁷ Porro advertendum est primis Ecclesiæ sæculis, posteaquam Apostoli terram cælo commutaverant, electionibus Ecclesiæ Prælatorum clerus ac populus intererat, ut latè probat Cardinalis Sfondrati *in prælud. ad Regal. sacerdot. §. 1. n. 13.* Van Espen. *J. E. II. part. I. tit. 13.* & habetur ex multivariis conciliis & PP. vide *can. plebs. II. c. Episcopus. 13. c. lectionis. 18. c. metropolitano. 19.* &

passim dist. 63. tum quod populi non parum intersit habere pastorem, quem ipse elegerit; & ex c. 29. de R. I. in 6. quod omnes tangit, ab omnibus beat approbari. Tum quia major affectus inter oves & pastorem excitari non potest, nisi & ovium & pastoris mutua voluntas in munus pastorale concurrat, cum ea, quæ non ipsimet eligimus vel ordinamus, non facile amemus, quo sensu hoc verum fuerit alibi dicetur. Post hæc summi Pontifices jus eligendi ex motivis urgentibus ad se trahere, ac Prælaturas plerasque liberæ sive collationis reservare cœperunt, ut colligitur ex Clement. 5. de Electione & Elecit. potest. Extravag. 3. & Extravag. 4. eod. inter commun. Extravag. 13. de proband. inter commun. & sparlim in regulis cancellariæ. Postea in variis regnis varii tractatus cum summo Pontifice sunt initi, ut anno 1516. inter Leonem X. & Franciscum I. Galliæ Regem; adeoque, dum legitur Imperatori vel populo competuisse jus eligendi, nominandi, instituendi Prælatos, id eo sensu accipiendo est, quod tale jus concessum fuerit à Pontificibus ex speciali privilegio, ut olim Imperatoribus Regibusque, antiquioribus vero temporibus populo, summa tamen jurisdictione remanente penes Pontificem, utpote largiente tale privilegium; hinc quamvis penes Imperatores fuerit ex privilegio Pontificis aliquod jus providendi Ecclesiis viduatis, male infert

infert Vitriarius penes eundem fuisse summam potestatem ecclesiasticam, quemadmodum hodie dum in Gallia, Hispaniâ, Austriâ, Bohemiâ, Hungaria, tale privilegium reperimus, nominandi Episcopos & alios prælatos ecclesiasticos.

18 Quæres 6. *An summus Pontifex habeat aliqualem jurisdictionem temporalem & politicam saltem indirectam & extraordinariam in Principes Christianos?*

Quæstio procedit tunc, quando exigit universale bonum Ecclesiæ, bonum animarum, periculum commune, ut si Princeps christianus incideret in gentilismum, & subditos suos ad eandem perversitatem amplectendam cogere vellet, aut intenderet Ecclesiam Romanam & fidem catholicam subvertere.

Respondeo in tali casu extraordinario saltem indirecte, quatenus Jurisdictio spiritualis est insufficiens ad avertendas tales manifestas Ecclesiæ ruinas, etiam Pontifici ad melius coercendos delinquentes competere summam aliquam indirectam Jurisdictionem temporalem; in aliis tamen casibus in tacta principum jura esse relinquenda, tenendum est. Et hæc eit sententia omnium ferè Jurisconsultorum antiquorum & recentiorum, quos referunt Cardinalis Sfondrati *regal. Sacerdot. lib. 1. §. 1. n. 2. Augustin. Reding. Catbedr. Apost. art. 1. §. 1. Molina de J. & J. tr. 2. dñsp. 29.*

Zœsius *ad Jus Can. tit. de Constit. n. 10. Ferdinandus Weizenegger in dissert. jurid. de Imperat. & Imper. c. 4. n. 12. & seqq. Glettler in select. juris publ. c. 4. n. 20.*

Prob. 1. ex S. Scriptura, *in lib. 1. Paralip. c. 26.* legitur Otzias à summo Sacerdote regno fuisse exutus, eo quod ad sacrum ministerium manus profanas extendedeo lepram sibi consciverit, *eod. lib. c. 23. & 4. Reg. 11.* Refertur Jojada Pontifex Reginam Athalam regno, quod occupaverat injustè, & idolorum cultu noviter infecto turpiter defœdaverat, spoliasse. *1 ad Corintb. c. 6.* ait Paulus, *nesciis, quoniam Angelos judicabimus, quanto magis secul'aria?* & *Mattb. 18. v. 15.* traditur à Christo modus correctionis fraternæ, ac Ecclesiæ seu potestati ecclesiastica jus tribuitur, de omni peccato iudicandi *Luc. 22.* cum Apostoli dixissent: *Ecce duo gladii hic. Respondit Salvator: Satis est, volens dicere, duplum Ecclesiæ potestatem competere, quam apud Math. c. 26. v. 52.* recondi voluit in vaginam? utpote non vindicta sed necessitatis causâ accipiendum; spirituale alterum, ut exponunt SS. Patres apud Cornelium *cit. l. Math. n. 5.* & Bonifacius VIII. *in Extravag. Unam sanctam. de Majorit. & obed. inter commun. Sfondrati cit. lib. 1. §. 2. Reding. cit. art. 1. disquis. à n. 50.*

Prob. 2. ex jure canonico, quod velut domesticum & in propria causa testimonium eo minus licet eludere,

eludere , quo magis illud sacræ scripturæ, conciliis , ac rationi est conforme. Textus sunt in c. 34. de Elect. c. 13. de judic. c. 6. de vot. & vot. redempt. c. 13. qui filii sint legitimi. cit c. 2. de supplend. negl. Prelat. in 6. c. 2. de sent. & re jud. in 6. Extravag. ur. Joan. XXII. ne sed. vac. Extravag. Unam sanctam. de M. & O. inter commun. Extravag. 2. de privileg. inter commun.

Prob. 3. Ex conciliis universalibus , ex Lateranensi IV. c. 4. anno 1215. relato in c. 2. de Suppl. negl. Prelat. in 6. Constantiensi anno 1414. Seff. 20. 28. 31. 37. 39. 42. in quibus apertè continetur, Principes & Magnates sacerdotes , regno , principatu , feudis , jurisdictione &c. privari , si à fide catholica & Apostolica deficiant.

Prob. 4. Ex testimonio SS. Patrum & quidem S. Bernard. lib. 1. de Confid. c. 6. alloquens Eugenium papam: *Quid hic denuo usurpare gladium tentas, quem semel jussu es posse in vaginam? quem tamen, qui negat tuum, non satis mihi videtur attendere verbum Domini dicentis: Converte gladium tuum in vaginam. Tuus ergo & ipse, tuo forsitan vatu, et si non tua manu evaginandus, alioqui, si nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apostolis: Ecce gladii duo hic, non respondisset Dominus: Satis est, sed nimis est. Utique ergo Ecclesie & spiritualis scilicet gladius & materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille vero ab Ecclesia excernendus est, is sacerdotis, is militis ma-*

nu, sed sane ad nutum sacerdotis & jussum Imperatoris.

Prob. 5. Ex ratione: partim quia officium' pastoris , quod ex divina commissione gerit Pontifex , non tantum exigit potestatem pascendi oves , sed etiam abigendi hircos , lupos & prædones , si gregem Christi invadere tentent, nec aliis remedii averti queant; partim quia defensio religionis catholicæ , quæ principaliter est commissa Papæ , nequit fieri , nisi jus habeat , eos , qui Ecclesiam perversis moribus , ritibus & doctrinis infestant, etiam temporalibus pœnis prosequendi , partim quia regia potestas , cum sit à Deo data propter temporalia , hæcque sint ordinata ad spirituia , subest tanquam medium potestati ecclesiastice ad finem spiritualem consequendum , adeoque si ea abutatur princeps , nec cureret sed turbet spiritualia , pontificie censuræ subjacebit; partim quia si princeps aliquis in hæresim labatur , leges pestiferas ferat , populum ad maligna concilia stimulet , pertinet ad summum Pontificem , tanquam Zealotem & curatorem animarum principem hæreticum , nisi velit resipiscere , degradare , leges pestiferas reformare , populum ab obligatione fidelitatis absolvere , ne miseré perire sinat animas; Partim denique , quia in Pontifice est potestas spiritualis Ecclesiam regendi , defendendi , judicandi de rebus & causis temporalibus , quantum profint vel obsint Ecclesiaz , ergo

H

etiam

etiam potestas defendendi Ecclesiam ac circa temporalia ita disponendi, ne vergant in Ecclesiæ detrimentum; est siquidem immotum apud Juristas principium, concessa alicui jurisdictione, ea omnia censeri concessa, sine quibus jurisdictione exerci aut exerceri nequit, *c. 5. de off. jud. deleg. l. 2. ff. de jurisdic.* dein jure civili verum est, quod si proprius judex non faciat iustitiae complementum personis miserabilibus, tunc non tantum Papæ sed etiam Episcopo competere judicare de causis orphanorum viduarum, pupillorum *c. 1. c. 4. c. 7. Novell. 86.* adeoque Imperator agnoscit potestatem supremam politicam indirectam in Pontifice & in Episcopis quasi Vicariis Papæ.

Dixi saltem indirecte & extraordinaria *l.* quia aliqui cum Azor. *Inst. moral. part. 2. lib. 10. c. 6.* docuerunt: Summo Pontifici potestatem ordinariam in causis temporalibus competere: & quidem majorem, quam ipsimet Principes seculares habeant, contra quos pugnat, quod ipsimet summi Pontifices seu sincerissimi Jurium suorum interpretes fateantur, circa res temporales quemlibet principem in suo principatu supremum esse, nec Pontifici sed principi dominatum constare. Ita Nicolaus I. *in Epist. ad Michaelem Imperatorem relatus in c. 8. dis. 10. c. 6. dis. 96.* Innocentius III. *in c. 6. de Major. Et obed. c. 13. de judic. c. 13.* qui filii sint legit. Alexander III. *in c. 7. S. denique de appellat. c. 7.* qui filii

sint legit. Clemens V. *in Extravag. 2. de Privileg. inter commun.* Stephanus IV. *in Epist. ad Basilium Imperatorem.* Gregor. II. *in Epist. ad Leonem Isauricum Imperatorem,* quam utramque ex Baronio refert Cardinal. Sfondrati. *regal. sacerdot. lib. 1. §. 1. n. 2.* Et ratio est, quia imprimis deficit authoritas, qua ejusmodi potestas legatur Pontifici delata, licet enim sit Christi Vicarius à Christo deputatus, qui utramque & temporalem & spiritualem jurisdictionem habuit, attamen est Vicarius solum in spiritualibus. Vicariatu in temporalibus penes principes supremos existente. Juxta textus sacros *Matth. 22. v. 12. ad Rom. 13. v. 1. Et 7. 1. Pet. 2. v. 13. Proverb. 8. v. 15.* Deinde hæc potestas neque necessaria est Pontifici, utpote cui non corpora sed animæ, non pascua sed oves, non pecunia sed claves regni cœlorum sunt concretæ, neque etiam utilis est, cum nimia circa res temporales distractio non finat animum spiritualibus intendere, juxta illud Apostoli *1. ad Thimoth. 2. v. 4. Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Præterea damnosa potius existeret potestas, ratione cuius Pontifex causarum temporalium ordinarium judicem inter magnates ageret, cum enim communis omnium pater & mediator esse debeat, ac judicio duorum suscepito, hoc ipso, quod uni, etiam iuste & jure faveret, alteri suspectum de studio partium se redderet, nihil aliud haberet

ex-

expectandum, quam averzionem, indignationem & ipsam vindictam.

Porro altera sententia, quæ nobis contraria & nequidem indirectam & extraordinariam potestatem concedit, est Parisiensium, nullam plane potestatem, circa temporalia Pontifici concedentium, sed omne jus cuiuslibet regni aut provinciæ principi ac regi competere.

¹⁹ Objicies 1. Potestas regia cum à Deo sit, à Pontifice nec dari nec adimi potest, ergo nec indirectam jurisdictionem in Principes sacerdtales habet.

Resp. ad antec. Potestatem regiam ita à Deo populis & ab his principibus esse concessam, ut continuam subordinationem habeant ad potestatem ecclesiasticam, à quâ si deficiat, ac deviet à semita salutis, reduci ac reformari debet.

Objicies. 2. Potestas regia se non extendit ad spiritualia, ergo nec potestas spiritualis ad temporalia se extendit. C. antec. N. conseq. Potestas spiritualis non est subordinata temporali, veluti temporalis est spirituali subordinata, non enim spiritualia propter temporalia, sed hæc propter illa sunt condita, ideoque mirum non est, quod potestas spiritualis eatenus temporali possit constringere, quatenus hæc impedimento est, quo minus illa finem suum assequatur.

Objicies 3. à Christo (cujus Vicarius est Pontifex) circa temporalia non fuit exercita potestas in Au-

gustum, Herodem aliosve reges & principes, Ergo multo minus poterit exerceri à Pontifice.

Resp. Licet à Christo nunquam exercita fuisset jurisdictione circa temporalia (cujus tamen oppositum patet ex Matth. c. 8. e. 21. Jo-an. 8.) nihilominus exinde non concluditur, neque eam à Vicario Christi exerceri posse, quandoquidem divinæ providentiae placuit Ecclesiam suam supernaturalibus mediis primitus ædificare, jamque ædificatam viribus & causis naturalibus conservare.

Objicies 4. Bonum Ecclesiæ non poscit ut principes seu advocati & defensores Ecclesiæ offendantur, atque ad vindictam contra Ecclesiam excitentur, ergo nec indirecte competit Pontifici potestas temporalis in reges & principes.

Resp. ad antec. Principes quidem offendit, si admoneantur, & multo magis si expertes reddantur sui officii, attamen sicut sanitas excusat vulnus, quod ægro indignanti secans infert medicus, ita & offendam principum Ecclesiæ salute excusari, ut quæ non minus, quam animæ in ægro Reipublicæ corpore ac hæresi vel peccatorum illuvie corrupto fana & incolumis respirare non potest.

Et licet ipsa Ecclesiæ salus non-nunquam discrimin subierit ex usu jurisdictionis in causis temporalibus, hoc tamen non ipsi jurisdictioni, quantum est ex se, sed eventui sinistro adscribendum est,

H 2

non

non aliter ac bellum, quod licite susceptum persæpe belligeranti nocuit, non ex naturâ suâ, sed ex accidenti. cæterum vide historiam Roberti Brusii Regis Scotiæ, contra hanc Pontificis potestatem.

20 Quæres 7. An S. Pontifex transliterit Romanum Imperium à Græcis in Germanos?

Resp. Romanum Imperium & jurisdictione sæcularis quatenus de facto penes Imperatores Romano-Germanicos reperitur, quoad devolutionem à Græcis ad Germanos contigere authoritate S. Pontificis. ita sentiunt Cardinalis Sfondrati *Regal. Sacerdot. l. 1. §. 5. n. 9.* &c. ut is refert, Bellarmius 35. historicorum testimoniis, duodecim Imperatorum, aliorumque principum & septem summorum Pontificum suffragiis probat authoritate Leonis III. in Carolum magnum Imperium Romanum ab oriente in occidentem anno Domini 800 fuisse translatum. Ipse Cardinalis cit. præter Paulum Diaconum, qui floruit tempore Caroli M. ac alias probatissimos Historicos, in testes adducit Joannem Cluverium & Danielem Pureum reformatæ religionis. Pariter consentit Aug. Reding. *Cathedr. Apostol. a. 1. disquisit. 4. n. 92.* & seqq. item n. 147. & seqq. Barbosa c. 34. *de Elec. n. 3.* Gonzalez. in idem cap. n. 28. Hermannius Hermes fascicul. *Jurisp. cap. 3. n. 23.* Ludovic. Ludenspör. *de success. & mut. Imper. c. 8. n. 3.* Ferdinandus Weizenegger in *dissert. politico-jurid.*

de Imperat. & Imper. c. 4. per tot. Munchmayr in jure Publ. Romano-Germanico c. 1. pag. 4. P. Engel n. 5. de sacra unit. P. Pirrhing. sed. 10. §. 1. n. 456.

Qui AA. dicunt, quod temporibus Leonis III. & aliquot antecessorum, Imperatores Orientis, qui simul Imperium occidentale tenebant, potestate sua non usi vel certe abnisi fuerint, in perniciem religionis, nam Ecclesia Romana continua Longobardorum invasionibus infestabatur, Græci tamen Imperatores nec auxilium nec subsidium ferebant, tum quia ipsi met bello cum Saracenis, Bulgariis, Hunnis aliisque hostibus erant involuti, tum quia in heresim iconomachiarum prolapsi sævabant acerbius in Catholicos, quam Ethnici antehac in Christianos, ac Pontificem ipsum sub poena mortis in heresim suam pertrahere conabantur; ne ergo Ecclesia diutius advocate & defensore careret, Leo III. potuit utique & debuit Imperium à Græcis auferre, ac nemini justius quam Carolo magno conferre, utpote quia una cum Patre Pipino fluctuanti Ecclesiarum auxiliarem tulit opem, ac Leонem ipsum, malignorum hominum infidiis vix Pontificatu jam expulsum defendit, & in Romana sede stabilivit.

2. Imperium Romano-occidentale ex omnium confessione non semper penes Germanos existit, sed tempore Caroli magni ad ipsos demum pervenit, ergo vel jure belli

belli, vel singulari beneficio Dei, vel electione populi, vel dono Imperatorum orientalium, vel denique auctoritate pontificia. At qui non pervenit jure belli ad Carolum magnum, nam et si Longobardos Italiam dejecterit, indeque Rex Italiam cuperit appellari, atamen Imperatoriam Majestatem eo ipso ne cumdum acquisivit, cum & Gallia & Hispania & Anglia fuerint aliquando provinciae Romanae, esto illarum Reges Imperatorio titulo abstinuerint, sicut & plures Romanorum provinciarum ad Persas, Parthos, Carthaginenses, jure belli transiverunt, absque eo, quod illi populi imperium Romanum sibi arrogaverint, quod in Germania de facto videmus, à qua non una regio avulsa, salvâ nihilominus Imperii & Imperatoris præminentia. 2. Tametsi Deus persæpe suo iussu & nomine regna transtulerit immediate, veluti testes in scriptura sunt Moyses, Josue, Gedeon, Saul &c. Falsum tamen est, quod ita Imperium Romanum detulerit Carolo, utpote cum sacris tabulis nihil super hoc articulo insertum legatur. Falsum est 3. jure successoris ad Carolum devenisse, ut pote qti primus omnium Germaniarum Imperatorum non potuit à Patre Pipino, qui non erat Imperator hereditario jure imperium narrascere. Falsum est 4. prout etiam fateretur Pfeffinger in notis ad Vitiarium lib. 1. tit. 4. num. 5. litt. A. Electione populi coronam Imperii

Carolo impositam esse; neque enim populo tum temporis jus erat, Imperatorem eligendi, potestate omni in principes per legem regiam translata jam antecedenter, neque acclamations illæ, quas populis Romanus Carolo in die natali Domini 800. coronato fecerat: *Piissimo, perpetuo, Augusto, à Deo coronato, Magno ac pacifico Imperatori vita & victoria*, authoritativum populi suffragium in designatione Imperatoris, sed potius consensum approbationem, latitiam de facto Pontificis demonstrabant. Falsum est 5. donatione Imperatorum Orientalium Carolo Imperium accessisse, erant quippe attestantibus Historicis lateque monstrante Pfeffinger loc. cit. gravissime inviti orientales Principes, quod partem nobilissimam sui Imperii a se abripi viderent, nec ante annum duodecimum à translatione Imperii, quo Nicephorus sceptrum orientis tenuit, Carolum Augustum agnoscabant. nihil ergo supereft, quam auctoritas Apostolica, cui translationem adscribunt omnes, qui veritatis amicos & hostes Pontificios se non profitentur; vide c. 36. de elect.

Objicies 1. cum Conrado Einsidel de regal. c. 1. n. 45. Daniele Otto in jur. publ. c. 5. intendos esse Pontificios & eorum assentatores, qui narrant auctoritate Pontificia ad Germanos Imperium transisse. Sed Resp. Negari non posse in translatione Romani Imperii Pontificis

authoritatem intervenisse, veluti ipsemet Otto *cit. c. 5. p. 88. & seqq.* ex historicis testatum facit longissimum catalogum antiquissimorum Historicorum, translationem hanc summo Pontifici adscribentium.

Objicies 2. cum eodem Ottone: Imperium nunquam fuit penes Pontificem, ergo nec potuit ab eo in Carolum magnum transferri.

Resp. N. conseq. neque enim opus est, ut Imperium ipsum penes Pontificem fuerit, sed sufficit, quod Jurisdictio Ecclesiastica possit se ad objecta temporalia sic extendere, ut exigente bono Ecclesiae possit regna de gente in gentem, de persona in personam transferre, sicut Magistratus politicus ex virtute jurisdictionis potest dominium ab uno invito ex causa publica in alium transferre, esto dominium nunquam penes Magistratum extiterit.

22 Corollarium. Carolus magnus per translationem Imperii, acquisivit i. Titulum Imperatoris, & prerogativam honoris inter omnes Principes christiani orbis, quin etiam jus in reliquias Romani Imperii. D. Francisc. Schmier, *in tratt. de jurisdiction. c. 3. Sect. 1. §. 4. n. 34.* & ab eo relatus D. Bonavent. Franz. in quæst. *ex univers. jur. q. 13. n. 9.*

23 Quæres 9. *An summus Pontifex habeat jus eligendi Imperatorem?*

Nota. Electio Imperatoris sive facultas eligendi Imperatorem exclusis ceteris Imperii statibus per-

tinet ex A. B. privativè ad S. R. L. Electores, quonam vero sèculo, quo ve anno tanta septem virorum potestas & authoritas invaluerit, magna contentio & concertatio est inter historicos & Politicos; aliquibus ad tempora Caroli magni, aliis ad tempora & ætatem Gregorii V. summi Pontificis, & Ottonis III. Imperatoris; aliis ad annos Ottonis IV. nonnullis ad lustra Friderici II. multis ad usum & consuetudinem provocantibus, ut notatur apud Herman. Hermes. c. 16. Vitriarium *Instit. Juris publ. lib. 1. tit. 13. n. 3.*

Verius sentit Emanuel Gonzalez²⁴ *in not. ad cit. cap. Venerabilem. 34. de Elect. n. 5.* docens: Electorum collegium & numerum authoritate Ottonis III. & Gregorii V. Pontificis institutum esse; quia vero cæteri principes, qui ab electione se exclusos avertabant, suffragium suum in re tam momentosa negligere detrectabant, ab initio non statim ad executionem Pontificiam institutionem pervenisse, quo usque ingentia mala, quæ ex plurimum Electorum ad electionem concursu sequebantur, experti, successivâ demum observantiâ ac longâvâ consuetudine eandem constitucionem receperunt, in quo sensu Innocentius III. *in e. venerabilem. 34. de Elect.* & *Elect. potest.* dixit: Jus eligendi Imperatorem ad Principes Electores de jure & antiqua consuetudine pertinere; de jure scilicet, si origo spectetur, de consuetudine,

tudine, si effectus & observantia consideretur.

In hanc sententiam inclinat Cardinalis Sfondrati lib. 1. §. 6. rationes affert, tum quia ex Sigeberto historico ad annum M. II. constat Ottoneum III. inter alia cum Papa Gregorio V. de iis, quæ ad Imperii jura spectant, egisse; tum quia ab Ottone III. jus designandi successorem non amplius usurpatum, sed Imperium à Principibus Germaniæ Henrico II. illius immedia to successori per liberam electionem collatum fuit; quod signum est, eo tempore mutationem aliquam circa Electores accidisse; alioquin Imperatores eo privilegio tam magno tamque utili successores nominandi, nunquam abstinuerint; tum quia Otto III. liberis & spe liberorum carens, ne post ejus mortem ex causâ electionis discordia Germaniam agitarent, cum Pontifice sic convenit; tum denique, quia constans omnium scriptorum Germanorum & exterorum Catholicorum & Protestantum est sententia, jus eligendi Cæsarem, ductu & auspiciis Romani Pontificis ad septem Germaniæ Archi-Principes esse translatum.

In idem propendere videtur D. Woller in quæst. Select. Salzburg. quæst. 6. sect 1. n. 37. & seqq. dum scribit, quod authores communiter tradant, Electores sumpsiisse originem circa finem saeculi decimi, curante Ottone III. Imperatore &

Gregorio V. summo Pontifice, quod eo verisimilius dicit, quia Ottonus stirps in illo ipso Ottone deficiens, viam pandebat electioni, cuius momentosum negotium sine præscitu & authoritate summi Pontificis, qui tunc erat Gregorius V. tractare nefas credebatur, ut pote cum non tantum universa tunc Germania sedi Apostolicæ devotissimam se exhibuerit; sed & ipse Gregorius Germanus & cognatus Ottonis III. extiterit. addit in n. 39. sub immediato Ottonis III. successore Henrico II. hereditaria Archi officia Electorum jam effloruisse. Subdit in n. 42. in comperto non esse, quamdiu reliqui Principes Proceres, Status Imperii & Germaniæ populus adhuc concurrerint ad electionem; dudum vero jam ante auream bullam privative, quoad reliquos Imperii principes & status, ad solos septem Imperii Electores jus eligendi Imperatorem devenisse, prout ipsa aurea Bulla in variis locis, præsertim in c. 4. luculenter ostendit, conceptis verbis ad jus & antiquas consuetudines se referens. Nunc ad quæstionem

Resp. Negative. Pirrhing Seßt. 10.
§. 1. n. 455. Engel de sacra unct. n. 5.
circa finem. & prob. per c. venerabilem. 34. de Elec. ubi Pontifex ipse profitetur, unde illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus (ut debemus) ad quos de jure & antiqua consuetudine noscitur per

pertinere, presertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica sede pervenerit. &c. Ex quibus liquet, quod Pontifex jus eligendi Romanorum Imperatorem privativè in Principes Imperii transtulerit, ejus enim Legatus, Episcopus Prænestinus non fecit aliquem eligi, nec elegit in controversiâ inter Ottoneum IV. Brunsuicensem & Philippum Suevum, ut notatur in d. c. 34. 2. Pontifex sibi reservavit jus examinandi & confirmandi Imperatorem d. c. 34. ergo privativè in Electores transtulit Jus eligendi Romanorum Regem postea promovendum in Imperatorem; cum inclusio unius sit exclusio alterius; sic etiam de facto Legatus pontificius nequidem in urbe (qua pro loco electionis est deputata) tempore electio[n]is commorari permititur, multominus, quod ad tractatus & consultationes præbias admittatur, neque unquam prætendit votum & suffragium in electione; Exemplo sit illustrissimus D. Albani Nuncius & Legatus Apostolicus, missus Francofurtum ad nuperam electionem invictissimi Imperatoris Caroli VI. anno 1711.

25. Quares 10. An saltem ad summum Pontificem devolvatur Jus eligendi Romanorum Regem tunc, quando Electores Imperii scienter indignum eligunt?

Resp. Si Principes Electores scienter, unanimi consensu seu concordia indignum seu incapacem eligant Imperatorem v. gr. publicè excommunicatum, paganum, hæ-

reticum vel schismaticum, sacrilegum, fatuum, tyrannum, manifestum perjurum, vel infamem (juxta cit. cap. venerabilem.) tum etsi nonnulli putent, Electores ea vice privatos esse potestate eligendi, & hanc propter abusum ejusdem ad summum Pontificem devolvi, à quo & processit, & concessa est Principibus; ut docent Abbas in cit. cap. venerabilem. n. 20. Azor, relati à Pirrhing loc. cit. §. 2. num. 467. Contrarium tamen teste Pirrhing & Layman ibidem relato est probabilius, quia cum hæc pœna privationis & devolutionis jure canonico in c. 7. §. fin. de Ele[ct]o. solum decreta sit in Clericos eligentes indignum ad dignitates ecclesiasticas, non debet ea pœna ad alias casus vel personas jure non expressas extendi, adeoque nec ad electionem Imperatoriam vel Electores Imperii, de quibus nihil in hoc casu jure expressum reperitur; itaque si omnes Electores indignum Imperatorem eligant, monendi sunt, ut alium eligant; quod si nolint, vel per negligentiam diu differant, tum demum summus Pontifex Imperio & Ecclesiæ providebit supremum Principem temporalem. argum. cit. capit. 34. §. nunquid, si vero non omnes, sed aliqui tantum ex Electoribus indignum eligant, in Imperatorem, tum potestas-eligendi penes alios quamvis numero pauciores remanebit; adeoque horum electio valida erit. Pirrhing. cit. loc. & colligitur ex cit. cap. 34. §. ob-jectioni

jectioni ubi inter plures causas, cur Ottonis IV. electio approbanda, Philippi Suevi autem reprobanda, affer Pontifex merita Electorum, quia Ottonis persona erat idonea, Philippi vero indigna; ratio est, quia quando aliqui scienter & sponte eligunt indignum, perinde est, ac nolint eligere, quia paria sunt non exercere auctum & exercere illegitimum seu invalidum.

Quæres ii. An electus in Imperatorem debeat confirmari à summo Pontifice?

26 Authores qui cum P. Pirrhing. scil. g. § 3. n. 468. de Elect. & Elect. potest. Affirmant. Electum in Regem Romanorum vel Imperatorem debere à summo Pontifice confirmari seu approbari, præstito prius fidelitatis juramento Sedi Apostolicæ, nituntur Clement. Roman. post princip. de jurejur. ubi Clemens V. in concilio Viennensi ait: Romani Principes orthodoxæ fidei possessores, Sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cuius caput est Christus redemptor noster, ac Romanum Pontificem, ejusdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei & clarae denotionis promptitudine venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem NB personæ ad Imperialis celsitudinis apicem assumendas, nec non unctionem, consecrationem & Imperii coronam accipiunt, sua submittere capita non reputarunt indignum, seque illi & eidem Ecclesiæ, quæ à Græcis Imperium transluit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & potestas eligendi Regem in Imperatorem postimo-

dum promovendum pervenit, adstringere vinculo juramenti, prout tam mos observationis antique, temporibus novissimis renovatae, quam forma juramenti hujusmodi sacris inserta Canonbus manifestavit.

Ex quo inferunt, quod ante Clementem V. qui obiit anno 1314. adeoque ante annos 399. Jus confirmandi seu approbandi electio nem Imperatoriam fuerit penes summum Pontificem. Idem inferunt ex d. c. 34. de Elect. & glossa in c. 24. v. Imperatorem; aperte dicit Imperatorem electum confirmari à summo Pontifice, & hoc de jure scripto ac veteri ajunt esse indu bium.

Qui negant hanc confirmationem jure hodierno obtainere, pro se allegant constitutionem quan dam Ludovici Bavari, Imperatoris de anno 1339. in comitiis Colon ensibus latam cum consensu (ut ajunt) Electorum & Principum Imperii, quam hic referto.

Licet iura viriusque testamenti manifeste declarant, Imperialem dignitatem & potestatem in filio Dei ab antiquo processisse & Deum per Imperatores & mundi Reges iura humano generi aperte tribuisse, & quod Imperator ex solâ electione eorum, ad quos pertinet, verus efficitur Imperator, nec alicujus alterius eget confirmatione seu approbatione; quoniam in terris quoad temporalia non habet superiorum, sed etiam gentes sub sunt & Nationes: & ipse Dominus noster Jesus Christus mandavit Math. 22. quæ sunt Dei, Deo, & quæ sunt Cœsari

Cæsari reddenda; quia tamen nonnulli
avaritiae & ambitionis cæcitate devicti, &
nullius scripture intelligentiam habentes,
sed divertentes à tramite recti sensus in
quædam iniqua & prava commenta &
in assertiones detestabiles prorumpunt
contra potestatem Imperialem & jura
Imperatorum, Electorum & aliorum
Principum & Imperii fidelium, com-
mittentes & fallaciter adserentes, quod
Imperialis dignitas & potestas est à Papa,
& quod electus in Imperatorem non est
verus Imperator, nec rex, nisi prius per
Papam aut Sedem Apostolicam confir-
metur, approbetur, & coronetur; &
per hujusmodi pravas assertiones &
pe-
nifera dogmata, hostis antiquus movet
lites, iurgia suscitat, contentiones parit,
& seditiones procurat. Ideo ad tantum
malum evitandum, & consilio & con-
sensu Electorum & aliorum Principum
Imperi declaramus, quod Imperialis
dignitas & potestas est immediate à
solo Deo, & quod de jure Imperii & con-
suetudine antiquitus approbata, post-
quam aliquis eligitur in Imperatorem
seu Regem ab Electoribus Imperii con-
corduerit, vel majori parte eorundem,
statim ex sola electione est Rex verus &
Imperator Romanorum censendus, &
nominandus, & eidem ab omnibus Im-
perio subjectis obediendum, & admi-
nistrandi jura Imperii & catena faciendi
que ad Imperatorem verum pertinent,
plenariam habet potestatem, nec Papæ
sive Sedis Apostolice aut alicujus alterius
approbatione, confirmatione, autoritate
indiget vel consensu; & ea propter hac
in perpetuum valituru lege decernimus,
ut electus in Imperatorem concorâster

vel à majori parte Electorum, ex sola
electione censetur & habeatur ab omni-
bus pro vero & legitimo Imperatore, &
eidem ab omnibus subjectis Imperio de-
bet obediiri, & administrationem &
jurisdictionem Imperialem & Imperialis
potestati plenitudinem habeat, & ita
habere ac obtinere ab omnibus censetur
& firmiter afferatur, quicunque autem
contra haec declarata, decreta & defini-
ta, aut aliquid eorum afferere seu dicere
aut assentiens seu dicentibus consen-
tire, vel eorum mandatis vel litteris vel
præceptis obedire præsumserit, eos omni-
bus feidis, quæ ab Imperio detinent, &
omnibus gratiis, jurisdictionibus, pri-
vilegiis & immunitatibus à nobis vel
prædecessoribus nostris, iis concessis ex
nunc privamus & ipso jure & facto
decernimus esse privatos; insuper eos
crimen læse Majestatis decernimus in-
currisse, & pœnis omnibus impositis cri-
men læse Majestatis committentibus
subjacere. Datum in Coloniensi Civitate
Alemaniæ, An. Domini MCCXXXIX.

Verum Authores primæ senten-
tiæ respondent hoc edictum Ludovi-
ci IV. sive Bavari fuisse latum ab
eo, in contemptum sedis Aposto-
licæ, à qua excommunicatus, &
nunquam pro legitimo Imperatore
agnitus fuit; adeoque contemptum
hunc non plus probare, quam re-
sistentiam alterius ad independen-
tiæ aspirantis, & juri superioris
se subtrahere volentis, quod verò
Electores inviti tale edictum ac
ipsum etiam Ludovicum pertule-
rint, nec edicto tali consensum præ-
buerint, exinde relucet, quod præfati
Electores

Electores se Pontificis authoritati postmodum omnino submiserint, postquam sua libertati restituti erant, eligentes in oppido Rens in Regem Romanorum, Regem Bohemiae Carolum IV. quo indicarunt, se non agnoscere legitimum Imperatorem, qui à Sede Apostolicâ non esset agnitus talis ac confirmatus; & consequenter cit. editio Ludovici IV. contradixerunt.

Secundo pergit prima sententia, de consuetudine etiam ac jure novissimo desiderari approbationem pontificiam ad electionem imperatoriam, quod probant ex eo, quia etiam Carolus VI. modernus Imperator augustissimus ante coronationem & unctionem præstitit jumentum ac promisit, quod Romano Pontifici debitam subjectionem exhibere velit. Frustra autem subjectionem prætenderet summus Pontifex, nisi de negando confirmationem posset ad hanc promittendam subjectionem compellere. 2. Imperator jurato promittit subjectionem, ergo est subiectus; si sit subiectus, ex eo necessario fluit, quod superior jus personæ subiectæ quærendum confirmare aut irritare possit; sic omnium Imperatorum electiones constanter & confessim insinuantur, sed potificiæ, ut hactenus factum est.

Alii respondent: Neque Jus electionem imperatoriam confirmandi, neque ullum jus supra Majestatem Imperatoriam prætenit Clemens XI. in litteris ad Im-

rаторем Josephum I. datis de dato 16. Junii 1708, quarum tenor hic est:

Clemens XI.

Hactenus lenitatis & patientie dedimus grande documentum, cum à te Cæsar sapè lacefisti, ac tuis armis etiam vulnerati, non modo nos ultionis cupiditas non excitaret, sed culpam patienter dissimulavimus, ne graviter descenderemus ad pœnam, egimus semper ergate ceterosque Principes, veluti bonus pater erga suos filios, qui singulos cum amantissime diligat, non patitur quemquam inter illos amoris sui principaleme locum occupare, neque per te licuit, de benevolentia erga te nostra dubitare; obliisci non potes, cum Imperii Regimen suscepisti (nihil addit de regimine approbato, confirmato, quæ sane objiceret, si simile quid obtineret) quando eam tibi ceterisque Imperiis ordinibus luculenter satis ostendimus, dolebamus (hic exponit, in quo exposuerit benevolentiam) te prium regnis imperare, cum te inter Gallumque Regem vehementissimum bellum arderet, diu multumque studuimus tranquillitatis tuae, ac tale dissidium autoritate nostra componere, enixè conati sumus; verum sic alte vulnus erat impressum, ut indies recrudesceret magis, ac cujuscunque manum respueret; veruntamen etsi pacem habere non licuit, Studia patria nunquam omisimus, curavimus igitur semper paternam quandam indifferentiam, ut ad id magis idonei essemus, conjunctionem armorum, que nobis

nobis offerebatur, ut exteris legionibus Italia liberaretur, constanter rejecimus; ne locus esset suspicioni, accepimus milites tuos ac detrimenta, que ab iis dominii nostri pars melior accepit, pene negleximus, nec ad aures tuas jussimus quærelas nostras deferri. Neapolitana expeditio à nobis initium habuit & incrementum, & quod nec vi nec armis consequi potuisses, u'ro concessimus, ut commodis tuis & profectibus tuis favere non magis, quam nostræ felicitati videremur, cum vero lenitas & tanta patientia non modo in Ecclesiam debitum obsequium non confirmaverit, sed illi ruinas & damna inferendi consilium dedisse, videatur, nos quoquè omisâ lenitate & patientia severissimè munus nostrum explebimus, opinamur conscientiam tuam tibi ipsi denunciaturam fore, te irretitum teneri, cum Ecclesiastici dominii partem non ita exiguum hostiliter depredatus es, pensiones ac beneficia, quæ ministris Ecclesia conferebantur, tibi adjudicaveris, executione violentâ; accedit etiam, sic enim ex literis tuis accepimus, quod causam Christi Domini nostri, ejusque in terris Vicarii tu ipse velis judicare. Desiste fili ad reverentiam Ecclesie (si esset approbatus & confirmatus à Pontifice Imperator, non reverentiam solum, sed plus juris ac subjectionis utique in tali casu prætenderet Pontifex) animum revoca, obliviscemur nos injuriarum, ac te tanquam primogenitum filium diligemus, sed si perstabis in tanta intemperantia consilio, abjiciemus patris clementiam, & in te tanquam Rebellem filium (non jure confirmationis &

approbationis dependentem) excommunicatione & armis etiam si opus fuerit animadvertemus, neque verò temebimus, quicquid etiam eveniet, Christi Domini, ejusque Ecclesie causam defendimus, Christus ipse vires dabit, ut vincamus, & si te non pudet Ecclesiam & Deum ipsum oppugnare & ab avita pietate austriaca & præcipue patris tui Leopoldi sancte sedi addicissimi, declinare, idem ipse Deus, qui regna confert (adeoque Pontifex confirmando non confert) regna disperdet;

16. Junii 1708.

Respondet prima sententia etiamsi ex his litteris non constaret jus approbandi ac confirmandi imperatorem competere Pontifici, ex juribus supra allegatis satis constare juxta quæ hæ litteræ essent explicandæ.

Respondet 2. quod nihil addat de regimine approbato & confirmato, inde fit, quia non erat ad rem; quod 2. exposuerit, in quo benevolentiam exhibuerit, non autem meminerit benevolentia per approbationem & confirmationem exhibitæ, rursus non inferri, deesse jus confirmandi, cum mentio unius beneficii compatibilis cum altero, non sit exclusio alterius. 3. Quod Pontifex hortetur Imperatorem ad reverentiam, per hoc neque excludit aliud jus, nec utique etiam imperatorem ipso titulo confirmationis debere reverentiam. 4. Quod Deus det regna, mediate scilicet, verum esse, sed quod

quod Pontifex det immediatè confirmando. &c Hujus tamen arduæ questionis veritatem potius decidendam suffragiis collegii electoralis relinquo.

Quæres 12. An summus Pontifex habeat jus coronandi Imperatorem?

27 Nota. I. Coronationem neo-electi Imperatoris esse triplicem, scilicet Aquisgranensem, Lombardicam & Romanam A. B. c. 22. c. 24. & 26. sicut tres sunt coronæ, una quam Imperator olim accipiebat Aquisgrani, altera, quam accipiebat Mediolani vel Modetiæ, & tertia, quæ illi imponebatur Romæ à Pontifice, interim tamen corona Romana etiam alibi poterat imponi, sicut Carolo V. imponebatur Bononiæ, ter igitur olim coronabatur Imperator, de quo etiam est in Pontificali Romano titulus de triplici Imperatoris corona.

28 Resp. Pontifex habet jus coronandi Imperatorem, & ita quidem, ut neo-electus Imperator coronam Romanam suscipere teneatur.

Prob. 1. per Clement. Romani in princip. de jurejuri ibi: Per nostras sibi manus impendiunctionem & coronationem. item ibid. decernentes unctionem, consecrationem Imperiique Romani coronam sibi per manus nostras debere concedi. Sic etiam Ferdinandus IV. in sua capitulatione art. 37. expresse promisit: Wir NB. sollen und wollen die Römische Königliche Kron / wie Uns als erwehlten Römischen König wohl ziemet / empfangen / weniger

nicht Uns zu Empfahrung der Römischen Kron NB. beförderen. vide capitulationem Caroli V. art. 30. Ferdinandi I. art. 27. Capitulationem Rudolphi II. art. 31. capitul. Mathiae art. 18. capitulationem Ferdinandi III. art. 39. capitulationem Josephi art. 36. hinc concludit Kipping Institut. Polit. lib. 1. c. 16. n. 27. Coronationem papalem adhuc esse necessariam; imprimis cum fiat ad laudem Dei, & imperii salutem, ut Carolus V. in Recess. Wormat. de anno 1521. loquitur.

Objicies à tempore Caroli V. 29 nullus Imperator amplius fuit coronatus à summo Pontifice, sic Ferdinandus I. & II. Maximilianus II. Mathias, Leopoldus & modernus invictissimus Imperator Carolus VI. Francofurti, Rudolphus II. Ferdinandus III. Ratisbonæ, Ferdinandus IV. & Josephus Augustus vindelicorum sunt coronati, ergo videtur coronatio à Pontifice facienda in desuetudinem abiisse.

Resp. N. Consequent. quia hæc coronatio haec tenus omisa observarias tum viæ, tum temporis circumstantias consentiente tamen Pontifice; coronatio equidem Romæ facienda plurimos sumptus & molestias adfert statibus & proceribus imperii, magnum comitatum Imperatori formantibus sub pena amittendi feudi; qui comitatus vocabatur expeditio Romana, der Nürmer Zug / adeoque ex libera dispensatione Pontificis circa coronationem Romæ faciendam nequit

argui contraria consuetudo , aut præscriptio contra jus Pontificis , hæc equidem præscriptio & titulo & bona fide destituta esset.

30 Quæres 13. *An summus Princeps Ecclesiasticus habeat potestatem creandi reges?*

Quæstio hæc procedit de principe non subjecto Imperio Romano aut alteri regno , adeoque de principe non recognoscente superiorem , an is inquam possit a Pontifice creari rex ? adeo ut à reliquis orbis Monarchis talis debeat agnoscī & talis honorari ?

Pro sententia affirmativa videri potest 1. quod Paulus IV. regnum Irlandicum teste historia condiderit. 2. Quod Pontifex Joannem regem Brittaniæ , qui ob occisum Arturum provinciis in Francia & Brittannia exuebatur , creato rege Brittaniæ Ludovico regis Galliæ filio (unde nata prætensio regis Galliæ in Angliam) iterum in regnum restituerit. teste Gastel de Statib. public. Europe pag. 149. 3. Wilhelmus IV. Rugerii III. filius in utriusque Siciliæ regem creatus est ab Hadriano VI. ut resert Bodinus lib. 1. de reb. publ. c. 9. 4. Boleslaus titulum regium Poloniæ à Pontifice petuit teste Baronio in annal. histor. tom. 1. ad annum 1000. nihilominus ad quæstionem

Resp. Negativè. Ratio 1. illa potestas agnoscenda est in summo Pontifice , quæ conductit ad beatius regimen Ecclesiæ , scilicet vel ad

promovendum bonum spirituale Ecclesiæ , vel peccata tollenda ; ad neutrum verò deseruit potestas erigendi novum regnum. 2. In Pontifice est solummodo potestas summa sacerdotalis indirecta , quatenus illa exerceri potest , dum agitur de salutæ animæ. At verò erigere novum regnum non pertinet ad salutem animæ. Ergo. 3. hæc potestas nunquam fuit agnita in Pontifice , sic cum Pius V. duci Florentino characterem regis tribueret , Maximilianus II. imperator valde contradixit. vide Thuan. lib. 46. du May Estat de l'empire dial. 2. part. 1. p. 63. hinc

Resp. ad 1. Negando historiam , sed potius Henricus VIII. postquam defecit à fide , usurpavit titulum regis Hiberniæ , adeoque hunc titulum non recognovit à summo Pontifice. Ad 2. dico ibi non esse creatum novum regnum , sed regiam dignitatem vi potestatis sacerdotalis supremæ indirectæ ab uno esse ablatam , alterique collatum. Ad 3. Resp. ut ad primum. Ad 4. dico Boleslaum ab Ottone III. creatum regem , à papa verò agnatum ; sicut indicat versus sepulchro Boleslai Posoniæ inscriptus elegantiâ poloniciâ :

*Ob famam bonam tibi contulit
Otto coronam.*

Quod si urgeas & dicas ex Historicis constare , quod Pontifex regna transtulerit de gente in gentem. Ergo & potest regna condere & novos reges creare. Resp. N. conseq.
quia

quia transferre regna supponit gravissima delicta; è contra in erectio-
ne novi regni nihil intervenit, quod
sit etiam indirecte obnoxium pot-
estati Pontificiae.

Quæres 14. *An Pontifex possit creare
Duces, Principes, Marchiones, Nobiles
31 & Equites?*

Resp. Affirmative, Ratio, quia
hæc potestas est annexa Monarchiæ,
atqui Pontifex in suo territorio est
Monarcha. Ergo. Sic potestas hæc
agnoscitur in Imperatore & omni-
bus regibus, Pontifex autem verè
regiam potestatem habet, & Mo-
narchicam in suo territorio, ergo.
2. Id desumitur ab exemplis quo-
tidie obviis, sic fere omnes Prin-
cipes qui vel Romæ vel in territo-
rio Pontificio inveniuntur, crea-
turæ sunt Pontificum. quod cæte-
rum Pontifex creare possit &
creaverit Equites, abunde constat;
tales integros ordines à Pontificibus
erectos probant

Equites S. Marie Bethlemitice fun-
dati à Pio II. anno 1459. quibus in
sedem concessit Pontifex Insulam
Lemnos, pro insigni ordinis ge-

rebant crucem rubram in campo
candido, brevi tamen extincti.

Equites S. Georgii Romæ fundati
à Paulo III. ipfisque in sedem con-
cessa est Ravenna, insigne ordinis
erat crux aurea circumcincta lau-
reâ deauratâ, qua gemmis & flo-
ribus erat ornata.

Ordo Equitum S. Petri, erectus à
Leone X. anno 1520. cuius insignia
erant ex una parte aurea bulla
cum imagine S. Petri & regentis
Pontificis insignibus, ex altera verò
parte claves & corona pontificia.

Equites S. Pauli, fundati à Paulo
III. anno 1540. insigne ordinis erat
imago S. Pauli dependens ex cate-
na aurea.

Equites Aurati, creati à Pio IV.
anno 1566. de insignibus Ordinis
AA. variant.

Equites S. Marie Lauretanæ, creati
à Sixto V. insigne erat imago B.
Virginis Lauretanæ.

Denique Pontifex confirmat
omnes Ordines Religiosos Eque-
stres, confirmare autem est dare
completum esse & complete insti-
tuere.

§. V.

TITULUS SUMMI PONTIFICIS, ET QVO STYLO SCRIBAT RELIQVIS INFERIORIBUS.

SUMMARIA.

1. *Quotuplici respectu summus Pon-
tifex considerari possit?* 2. *Pontifex
non dum coronatus quomodo scribat,*

ubi recensetur stylus Bullarum. 3. *Quid
sit Breve Apostolicum? ejusque forma
refertur.* 4. *Bulle Pontificiae quid sint?*

5. *Quem*